

”Ei mitään eksoottista” – monikulttuurinen tyttötyö käytännössä

”Ingenting exotiskt” – mångkulturellt flickarbete i praktiken

Lina Laurent

”Minä ajattelin että täällä esitettäisiin eksoottisia kulttuureja kaukaisista maista ja että saisimme maistella eri maiden ruokia. Mutta tämä lähtikin itsestäni ja omasta kulttuuristani sekä siitä, miten minä katson maailmaa. Minä tykkäsin tästä paljon.” Näillä sanoilla nuori nainen kuvaili osallistumistaan Tyttöjen Talon ensimmäiseen Kulttuuripolku-tapahtumaan syksyllä 2003. Sitaatti on tutkimuksesta, joka valmistui keväällä 2004, ja jonka tavoitteena on muun muassa määritellä käsite ”monikulttuurisuus” Tyttöjen Talolla, sekä laatia toimintasuunnitelma monikulttuurisen työn kehittämiseksi. Niin sanottu tyttötyö on verrattain uusi ala Suomessa. Eritoten monikulttuurista tyttötyötä on tähän mennessä tutkittu hyvin vähän.

Tyttöjen Talo on Helsingin Hakaniemessä sijaitseva kohtauspaikka 10–25-vuotiaille tytöille ja nuorille naisille. Tyttöjen Talo on vuonna 1999 perustettu kumppanuushanke, jota ylläpitävät Kalliolan nuoret ry., Settlementtinuorten liitto ry sekä Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus. Edellisten lisäksi toimin-

”Jag trodde att här skulle presenteras exotiska kulturer från fjärran länder och att vi skulle smaka på olika etniska maträtter. Men vi gjorde varken det ena eller det andra. Tvärtom. Under evenemanget utgick man från sig själv, sin egen kultur och från sitt sätt att se på världen. Jag tyckte mycket om det.” Arbete med flickor eller tjejer i fokus är ett rätt nytt område i Finland. Speciellt mångkulturellt flickarbete är något som det hittills forskats väldigt lite i. I citatet ovan beskriver en ung kvinna sitt deltagande i Flickhusets första Kulturstig, som ordnades hösten 2003. Citatet är taget ur min pro gradu-avhandling vars syfte är att definiera termen ”mångkulturalism” samt att utveckla en verksamhetsplan för hur det mångkulturella arbetet i Flickhuset kunde utvecklas.

Flickhuset (Tyttöjen Talo) är ett ungdomscenter endast för flickor och unga kvinnor i åldern 10–25 år och det är beläget i Hagnäs i Helsingfors. Centret grundades år 1999 som ett partnerskapsprojekt mellan föreningarna Kalliolan Nuoret ry, Settlementung-

taa rahoittaa Raha-automaatti yhdistys. Elokuusta joulukuuhun 2003 Tyttöjen Talolla toimi projekti, jonka tavoitteena oli edistää talon monikulttuurista toimintaa sekä tavoittaa uusia maahanmuuttajataustaisia tyttöjä.

Artikkeli perustuu pro gradu-tutkielmaan "What More Can We Do? Developing a Multicultural Action Plan for the Girls' House" (Mitä voimme vielä tehdä? Monikulttuurisen toimintasuunnitelman kehittäminen Tyttöjen Talolle, Laurent, 2004). Tutkimus löytyy osoitteesta:

[Http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_12_23_Laurent_vj38.pdf](http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_12_23_Laurent_vj38.pdf)

Artikkelissa käsittelemme ensin kumppanuushankkeen taustaa ja tyttötyön eri muotoja Tyttöjen Talossa. Lopuksi keskustelemme monikulttuurisuus-käsitteestä sekä Tyttöjen Talon mahdollisuuksista toteuttaa tutkimuksen ehdottamaa toimintasuunnitelmaa..

Kumppanuushanke

Tyttöjen Talo syntyi Setlementtinuorten liiton valtakunnallisen "Upean minä" -projektin yhteyteen. Projektissa, joka toimi vuosina 1998–2001, tuettiin tyttöjen elämänhallintataitoja ja koulutettiin henkilökuntaa herkistymään tyttöjen elämää koskeviin erityiskysymyksiin. Projektin taustalla oli monta tekijää, jotka olivat nousseet sekä yhteiskunnallisesta keskustelusta että naistutkimuksesta ja tyttötyöstä. Tyttöjen Talon esikuvana toimi Xist-tjejforum, joka on Stiftelsen Kvinnoforumin ylläpitämä tyttöjen oma talo Tukholmassa. Xist-tjejforum perustettiin vuonna 1995 ja siitä lähtien se on tarjonnut erilaisia harrastusmahdollisuuksia sekä lukuisia tuki- ja neuvontapalveluja tytöille ja nuorille naisille.

Tyttöjen Talo perustettiin vuonna 1999, jolloin Nuorisosiainkeskus osoitti talolle tilan Helsingin Kalliossa Porthaninkadulla. Tyttöjen Talo toimi aluksi kolmivuotisena kehittämishankkeena mutta nyt talon asema on vakiintunut.

domarnas förbund och av Helsingfors stads ungdomscentral. Verksamheten finansieras också av Penningautomatföreningen RAY.

Jag skrev min avhandling i samband med ett mångkulturellt projekt, som ordnades i Flickhuset från augusti till december 2003. I den här artikeln behandlar jag både Flickhuset och dess verksamhet samt huvudfrågorna i min avhandling. Artikeln är indelad i fem delar. Den första delen tar upp bakgrunden till partnerskapsprojektet. Den andra fokuserar på olika former av flickarbete vid Flickhuset. I den tredje delen diskuterar jag begreppet mångkulturalism och även kritik mot begreppet. Till slut behandlas verksamhetsplanen, som var ett av huvudresultaten i min forskning.

Artikeln är baserad på *pro gradu* -avhandlingen *What More Can We do? Developing a Multicultural Action Plan for the Girls' House* (Laurent, 2004), som finns på adressen:

[Http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_12_23_Laurent_vj38.pdf](http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_12_23_Laurent_vj38.pdf)

Partnerskapsprojektet

Flickhuset grundades i anknytning till Settlementungdomarnas förbunds landsomfattande projekt Underbara jag! (*Upea minä!*). Projektet, som verkade åren 1998–2001, hade som främsta mål att stöda flickor och unga kvinnor i deras utveckling. I samband med projektet utbildades också anställda till att vara lyhörda för teman som gäller speciellt flickor och unga kvinnor. Flickhusets förebild är Xist Tjejforum i Stockholm som grundades år 1995. Xist upprätthålls av Stiftelsen Kvinnoforum vars syfte är att öka flickors och kvinnors inflytande i privatliv, arbetsliv och samhällsliv. Xist erbjuder olika former av aktiviteter samt ger stöd och rådgivning.

Då Flickhuset grundades år 1999 fungerade det först som ett treårigt utvecklingsprojekt. I dag har partnerskapsprojektet fått varaktig status. I Utveck-

Kehittämishankkeen loppuraportissa (2002) todetaan, että Tyttöjen Talolla kumppanuutta koetaan eduksi, koska se mahdollistaa helpon yhteistyön kumppaneiden muiden tahojen ja toimintojen kanssa. Kumppanuustahojen edustajat ovat olleet sekä työvaliokunnan että johtoryhmän jäseninä kehittämässä ja arvioimassa toimintaa alusta alkaen. Yhteistyötä on tehty myös esimerkiksi opetusviraston, koulujen, sosiaaliviraston, neuvoloiden, Raiskauskriisikeskus Tukinaisen ja eri monikulttuuristen yhdistysten kanssa. Vuonna 2002 Helsingin kaupungin terveystieteiden keskus oli myös mukana yhtenä tahona.

Sukupuolisensitiivinen tyttötyö

Tyttöjen Talon perustehtävä on ”tukea tyttöjen ja nuorten naisten kasvua ja identiteettiä ja auttaa heitä kasvamaan itsensä näköisiksi naisiksi yhteisöllisyyttä arvostavassa sekä naistietoisessa ilmapiirissä.” Naistietoisesta tyttötyöstä kehittymisen myötä, rinnalle on tullut termi ”sukupuolisensitiivinen tyttötyö”. Sillä ymmärretään, että sukupuoli on myös yhteiskunnallinen konstruktio, jonka kautta tyttöihin ja poikiin kohdistuu erilaisia odotuksia ja arvostuksia. Sukupuolisensitiivinen poikatyö on viime vuosina kehittynyt uudeksi toiminta-ajatteluksi, joka osaltaan pyrkii vastaamaan poikien ja miesten erityiskysymyksiin. (Loppuraportti, 2002.)

Tyttöjen Talon jokapäiväisessä toiminnassa näkyy monta eri toimintamuotoa, joista muodostuu käytännön tyttötyö. Keskeisimmät toimintamuodot ovat seuraavat:

- 1 *Vuorovaikutteiset tyttöryhmät*, joita pidetään talon tärkeimpänä toimintana. Suljetut ryhmät ovat luottamuksellisia ja kokoontuvat säännöllisesti puolesta vuodesta useampaan vuoteen. Jotkut niistä ovat selkeästi terapeuttisia ryhmiä. Ryhmillä on yleensä kaksi ohjaajaa ja monikulttuurisissa ryhmissä pyritään siihen, että ainakin toinen ohjaaja on maahanmuuttajataustainen.

lingsprojektin loppuraportti (2002) konstaterar man att partnerskapet ses som en fördel och att det underlättar samarbetet inom de delaktiga organisationerna. Ända sedan början har företrädare för de tre partnerskapsorganisationerna varit med och utvecklat och utvärderat verksamheten. Företrädarna har bland annat deltagit i som medlemmar av projektets arbetsutskott och styrgrupp. Flickhuset har också samarbetat med Utbildningsverket, Socialverket, barn- och mödrarådgivningar, skolor, kriscentret *Tu-kinainen* för samt med olika mångkulturella föreningar. År 2002 var även Helsingfors stads hälsovårdsverk med som en instans.

Flickarbete med genderperspektiv

Flickhuset viktigaste uppgift är att stöda flickor och unga kvinnor i sin uppväxt och i att hitta sin egen identitet. Centret vill hjälpa flickor och unga kvinnor att utvecklas, enligt sina egna förutsättningar, i en atmosfär som värdesätter gemenskap och kvinnospekter. Arbetet i Flickhuset utgår från ett genderperspektiv. Under de senaste åren har termen ”gendersensitivt flickarbete” (sukupuolisensitiivinen tyttötyö) utvecklats och spridits. Att arbeta med ett genderperspektiv innebär att man vill se och synliggöra de skillnader och värderingar som styr förväntningar på flickor och pojkar. Med andra ord vill man lyfta fram att könet också är en samhällselig konstruktion. Arbetet med flickor och unga kvinnor har i sin tur lett till att man velat sprida genderspekten till arbete som görs med pojkar och män. Den senaste termen inom området är ”gendersensitivt pojkarbete” (sukupuolisensitiivinen poikatyö) som fokuserar på frågor som berör speciellt pojkar och män. (Slutrapporten, 2002.)

Flickhuset har flera olika aktiviteter, som alla utgår ifrån ett genderperspektiv. Centrets verksamhet är indelad i nio huvudområden:

- 1 *Interaktiva flickgrupper*, (kallas även *tjejgrupper*) är den viktigaste verksamheten i centret. Grup-

- 2 *Avoin toiminta* ja kahvila tarjoaa matalan kynnyksen tulla taloon ja tutustua sen toimintaan. Kahvila on avoinna maanantaista torstaihin kello 14–20 ja kahvilassa on aina läsnä aikuinen nainen.
- 3 *Iltapäivätoiminta 10–15-vuotiaille* järjestetään joka päivä ja sen tavoitteena on tarjota turvallinen ja aktiivinen ilta-ilta, aikuisen naisen seurassa.
- 4 *Harrastusryhmät* pyrkivät tarjoamaan eri toimintoja, ottaen huomioon tyttöjen toivomuksia. Talolla toimii esimerkiksi tanssiryhmiä, teatteri-ilmaisun ryhmä ja joogaryhmä.
- 5 *Seksuaalikasvatus* tarjoaa tytöille paikan jossa he voivat keskustella muun muassa sukupuolesta ja seksuaalisuudesta. Kaksi kertaa viikossa, Pop-in klinikassa on päivystävä kättilö, jolle ei tarvitse varata aikaa. Tyttöjen Talo tuottaa myös seksuaalikasvatukseen liittyvää materiaalia, tarjoaa koulutusta ja osallistuu eri koulutustilaisuuksiin.
- 6 *Tapahtumia* järjestetään säännöllisesti eri teemojen ympärillä. Esimerkiksi Kulttuuripolku, Tunnepolku ja Kansainvälisen naistenpäivän juhla ovat osa talon toimintaa.
- 7 *Talotoimikunta* pyrkii aktivoimaan tyttöjä osallistumaan Tyttöjen Talon toiminnan kehittämiseen.
- 8 *Koulutus*. Tyttöjen Talon henkilökunta antaa koulutusta sukupuolisensitiivisestä nuorisotyöstä, josta yksi esimerkki on Nuorisosiisäkeskuksen työntekijöille järjestetty Tyttötyörinki.
- 9 *Nuoret äidit*. Tyttöjen Talolla käynnistyi vuonna 2004 Nuoret äidit -projekti, jonka tavoitteena on tukea alle 21-vuotiaita odottavia tai jo synnyttäneitä äitejä.

Helsingin Tyttöjen Talo on myös innostanut ja kouluttanut muita tahoja sukupuolisensitiivisessä tyttö- ja poikatyössä. Viime vuosien aikana naisyhteisöistä tyttötyötä, tyttöryhmiä ja Tyttöjen Talo -projekteja on syntynyt eri puolilla Suomea. Tyttöjen Talolla järjestetään esimerkiksi Helsingin Kaupungin nuorisotoimen Tyttötyörinki, joka on tarkoitettu kai-

- perna är slutna, konfidentiella och träffas regelbundet i minst ett halvt, eventuellt flera år. Vissa av grupperna är terapigrupper. Grupperna har i regel två ledare och i de mångkulturella grupperna strävar man efter att åtminstone den ena ledaren har invandrarbakgrund.
- 2 *Den öppna verksamheten och caféet* skall fungera som en låg tröskel till att söka sig till centret och bli bekant med verksamheten där. Caféet håller öppet måndag till torsdag klockan 14–20, och i kaféet finns alltid en vuxen kvinna på plats.
 - 3 *Eftermiddagsverksamhet för 10–15-åringar*. Verksamhetens syfte är att erbjuda en trygg och aktiv eftermiddag i sällskap av en vuxen kvinna.
 - 4 *Hobbygrupper* ordnar olika slags verksamhet och de utgår ofta från flickornas egna önskemål. I grupperna kan man till exempel utöva dans, teater, yoga och bildkonst.
 - 5 *Sexualupplysning* ges på flera olika plan. Målsättningen är att ge flickorna en möjlighet att diskutera frågor som gäller kön och sexualitet. Två gånger i veckan dejourerar en barnmorska i "Pop-in-kliniken" som man kan besöka utan tidsbeställning. Flickhuset producerar även material kring sexualfostran, ordnar utbildning och deltar i olika utbildningsträffar.
 - 6 *Evenemang* ordnas regelbundet kring olika teman. Regelbundet återkommande evenemang är Kulturstigen, Känslostigen och firandet av den internationella kvinnodagen.
 - 7 *Huskommittén* vill aktivera flickorna att delta i utvecklandet av verksamheten vid Flickhuset.
 - 8 *Utbildning*. Personalen vid Flickhuset utbildar i flickarbete med genderperspektiv. Ett exempel på sådan utbildning är "Flickringen" (*Tyttötyörinki*), som ordnas för anställda vid Helsingfors stads ungdomscentral.
 - 9 *Unga mödrar*. År 2004 inleddes projektet Unga mödrar, vars syfte är att stöda under 21-åriga väntande eller nyblivna mammor.

"Feiza Osman ja Wisam Elfadl käyivät Tyttöjen Talon tyttöryhmässä kerran viikossa. Ryhmänohjaaja Ekhlās Osman Suomen Pakolaisavusta on yksi talon kahdestakymmenestä ulkopuolisesta ohjaajasta." | "Feiza Osman och Wisam Elfadl deltar i en tjejgrupp som träffas varje vecka. Gruppledare Ekhlās Osman från Finlands Flyktinghjälp är en av Flickhusets tjugo utomstående ledare."

Kuva: | Foto: Olga Vishnjakova.

kille nuorisoiäikeskujen naispuolisille työntekijöille, joita kiinnostaa tyttötyö. Tyttötyöryhmissä pohditaan naistietoista tyttötyötä ja nuorisotalojen tyttötyön ohjaamiseen liittyviä asioita (Hesan Nuorten Ääni, 2004). Muita Tyttöjen Talon -tapaisia hankkeita on käynnistetty muun muassa Jyväskylässä ja Lahdessa (Tyttöjen tila Helmi). Uusin hanke on Tampereen Tyttöjen Talo, jonka toiminta alkoi keväällä 2004. Tampereen Tyttöjen Talo on osa Setlementti Naapurin toimintaa.

Monikulttuurisuus tavoitteena

Maahanmuuttajataustaiset tytöt ovat olleet Tyttöjen Talon kohderymänä talon perustamisesta lähtien. Ajatuksena oli, että maahanmuuttajataustaisten tyttöjen olisi helpompaa tulla tyttöjen omaan taloon, kuin "tavalliseen" nuorisotaloon, jossa on sekä poikia että tyttöjä (Tyttöjen Talo Tirlittan, 1999, 6). Talolla on alusta lähtien toiminut monikulttuurisia tyttöryhmiä, joista venäjänkielisten tyttöjen ryhmä on toiminut pisimpään. Käsitteet "monikulttuurinen tyttöryh-

Flickhuset i Helsingfors har också inspirerat och utbildat andra instanser i flick- och pojkarbete med genderperspektiv. Under de senaste åren har flickarbete med genderperspektiv, flickgrupper och flickhusprojekt utvecklats på olika håll i Finland. Flickhuset ordnar till exempel "Flickringen" *Tyttötyörinki*, en studiecirkel för de kvinnliga anställda vid Ungdomscentralen som är intresserade av att arbeta med flickor. Inom studiecirkeln behandlas gendersensitivt flickarbete och frågor om hur man kan utveckla arbetet med flickor (Hesan Nuorten Ääni, 2004). Övriga liknande flickhusprojekt har inletts bland annat i Jyväskylä och i Lahtis (Helmi). Det nyaste flickhuset öppnade i Tammerfors våren 2004. Flickhuset i Tammerfors är en del av *Setlementti Naapuris* verksamhet.

Kulturell mångfald som mål

Redan då Flickhuset planerades tänkte man på kulturell mångfald och flickor och unga kvinnor med invandringsbakgrund var en viktig målgrupp. Man tänkte sig att dessa flickor skulle ha lättare att komma till ett ställe med enbart flickor, än till en vanlig ungdomsgård där det också finns pojkar (Tyttöjen Talo Tirlittan, 1999, 6). Ända från början har det funnits mångkulturella flickgrupper vid huset. En grupp med ryskspråkiga flickor har träffats redan i över fem år. Begreppen "mångkulturell flickgrupp" och "mångkulturellt flickarbete" är ganska nya i Finland. Ett av syftena med min undersökning är att definiera vad begreppet "mångkulturalism" innebär vid Flickhuset i praktiken.

Utgångspunkten för min forskning är deltagarbaserad aktionsforskning (participatory action research). Det finns inga entydiga definitioner av aktionsforskning, men gemensamt för många studier inom detta område är att de vill lösa ett visst problem tillsammans med medlemmarna av en viss gemenskap. Aktionsforskning har ofta konkreta målsättningar. Själva förändringen och forskningens målsättningar

mä” ja ”monikulttuurinen tyttötyö” ovat Suomessa varsin uusia. Yksi tutkimukseni tavoitteista on määrittellä ”monikulttuurisuus” Tyttöjen Talolla ja selvittää mitä käytännön merkitystä käsitteellä on.

Tutkimukseni lähtökohtana on toimintatutkimus. Toimintatutkimukselle ei ole olemassa selkeää määritelmää mutta yhteistä monelle toimintatutkimukselle on halu ratkaista tietty ongelma yhdessä tietyn yhteisön jäsenien kanssa. Toimintatutkimuksella on usein selkeät päämäärät. Itse muutos ja sitä koskevat tavoitteet ovat eksplisiittisesti läsnä jo tutkimuksen tavoitteenasettelussa ja määrittelyssä. Tutkija ja tutkittavat ovat itse asettamassa konkreettisia muutostavoitteita. (Kuula, 1999, 219.) Yksi tutkimuksen perusajatuksista, joka ohjasi koko tutkimusprosessia, on että kulttuurinen moninaisuus voi edesauttaa kulttuurista rikkautta ja olla laajemman ymmärryksen lähteenä oman sekä vieraan kulttuurin ymmärtämisessä.

Useat tutkimukset (esim. Silvennoinen, 2001, 120; Liebkind & Jasinskaja-Lahti, 2000, 115) ovat myös osoittaneet että maahanmuuttajataustaisilla tytöillä on suurempi riski marginalisoitua kuin maahanmuuttajataustaisilla pojilla. Suvaitseva monikulttuurinen ilmapiiri voi auttaa maahanmuuttajaa sopeutumaan uuteen kulttuuriin ja se voi myös estää vihamielisyyksiä eri kulttuuriryhmien välissä (Liebkind, 2000).

Käsite ”monikulttuurinen” ei ole ongelmaton. Käsitettä on kritisoitu esimerkiksi siitä, että se saattaa peittää yhteiskunnan valtasuhteita ottamatta huomioon luokkaa tai sukupuolta tai muita tekijöitä (Molina & Tesfahuney, 1994, 110). Käsitteellä voidaan myös tarkoittaa, että eri kulttuuriset ryhmät elävät rinnakkain, ilman että ne ovat tekemisissä toistensa kanssa. Käsite kulttuurienvälinen voisi monessa yhteydessä olla parempi koska se viittaa siihen, että eri kulttuuriset ryhmät ovat keskenään avoimessa vuorovaikutuksessa. Tutkimuksessani käytän käsitettä ”monikulttuurisuus” koska se on yleisesti käytetty termi Suomessa ja myös Tyttöjen

behandlas explicit redan i forskningsplanen. Forskaren och deltagarna ställer tillsammans upp konkreta mål för förändringarna (Kuula, 1999, 219). En grundtanke, som styrde hela forskningsprocessen, var att kulturell mångfald kan främja vara en källa för större förståelse för såväl den egna kulturen som för främmande kulturer.

Flera studier (bl.a. Silvennoinen, 2001, 120; Liebkind & Jasinskaja-Lahti, 2000, 15) har visat att flickor med invandrabakgrund löper större risk att marginaliseras än pojkar med invandrabakgrund. En fördomsfri mångkulturell atmosfär kan också hjälpa invandrare att anpassa sig till en ny kultur och den kan förebygga konflikter mellan olika invandrargrupper (Liebkind, 2000).

Begreppet ”mångkulturell” är inte problemfritt. Det har kritiserats bland annat för att det kan dölja samhällseliga maktstrukturer utan att beakta samhällsklass, kön eller övriga faktorer (Molina & Tesfahuney, 1994, 110). Begreppet kan även avse att olika grupper lever sida vid sida utan att ha något med varandra att göra. Termen ”interkulturell” kunde i många sammanhang vara bättre, eftersom den syftar på att olika grupper öppet har interaktion. Medveten om kritiken mot begreppet mångkulturell, valde jag ändå att använda det eftersom det används både i statliga och kommunala sammanhang samt i Flickhuset. För att undvika missförstånd eller vaga generaliseringar borde man därför alltid definiera begreppet mångkulturell då man använder det.

I min forskning som fokuserade på Flickhuset som organisation, utgår jag från att modellen för kulturell mångfald, liksom värderingarna kring kulturell mångfald, skall komma från de vuxna och att de skall stödas i hela organisationen. För att en organisation skall kunna främja kulturell mångfald bör den ha en klar vision om hur den kan göra arbetsplatsen mer mångsidig (*culturally diverse*) och hur arbetskulturen skall bli mera inkluderande (*inclusive*). I praktiken betyder detta att en organisation borde ha en klar strategisk plan för främjande av kulturell pluralism

Talolla. Se on myös käsite joka vaatii tarkempaa määritelmää niissä yhteyksissä jossa sitä käytetään.

Tutkimuksessani lähdin liikkeelle siitä, että monikulttuurisuuden malli ja arvot on tultava aikuisilta ja niitä on tuettava koko organisaatiossa. Jotta organisaatio voisi edistää monikulttuurisuutta, sillä pitää olla selkeä visio siitä, miten se voi tehdä työyhteisöstä moninaisemman (culturally diverse) ja työkuultuurin osallistuvammaksi (inclusive). Käytännössä tämä tarkoittaa että organisaatiolla pitäisi olla selkeä strateginen suunnitelma moninaisuuden edistämisestä (Katz & Miller, 1995, 6.) Tyttöjen Talolla ei ollut aikaisempaa tutkimusta monikulttuurisuudesta organisaation tasolla eikä suunnitelmaa monikulttuurisuuden kehittämistä. Vastaavanlaisia tutkimuksia ei myöskään ole tehty muualla Suomessa nuoriso- tai tyttötyön parissa. Monikulttuurisuus on kuitenkin pidetty tärkeänä aiheena Tyttöjen Talolla, talon perustamisesta lähtien ja se on myös näkynyt talon toiminnassa.

Toimintatutkimus osallistujien ehdoilla

Tyttöjen Talo on pieni organisaatio, jossa tutkimusajankohtana oli kolme vakinaista työntekijää, yksi projektityöntekijä sekä oppisopimusopiskelija. Työyhteisöä voi kuvailla tiiviiksi, huolehtivaiseksi sekä keskustelevaiseksi. Toimintatutkimus tuntui luonnolliselta tutkimusmenetelmältä sen osallistavan luonteen ja etukäteen mainittujen päämäärien takia. Toimintatutkimus sopii myös Tyttöjen Talon arvoihin, jotka ovat tasa-arvo, moninaisuuden arvostaminen, yksilöllisyys, ainutkertaisuus ja yhteisöllisyys.

Tutkimuskysymykset nousivat työyhteisöstä ja arjen kysymyksistä ja Tyttöjen Talon työntekijät osallistuivat tiiviisti tutkimukseen koko tutkimusprosessin aikana. Muotoilimme tutkimuskysymykset, keskustelimme säännöllisesti tutkimuksesta esiin nousevista aiheista ja lopulta kävimme läpi tuloksia,

Kuva: | Bild: Olga Vishnjakova.

(Katz & Miller, 1995, 6). Vid Flickhuset fanns ingen tidigare forskning kulturell mångfald inom organisationen. Det fanns inte heller någon plan för hur den kulturella mångfalden kunde vidareutvecklas. Motsvarande studier har inte heller gjorts på andra håll i Finland inom ungdoms- eller flickarbete. Trots det har kulturell mångfald upplevts som någonting viktigt i Flickhuset allt sedan centret grundades och detta har också påverkat centrets verksamhet.

Aktionsforskning på deltagarnas villkor

Flickhuset är en liten organisation. Då forskningen gjordes fanns det i centret tre fasta anställda, en projektarbetare och en studerande på lärlingsavtal. Därtill arbetade några studeranden och jag som praktikanter i Flickhuset. Arbetsgemenskapen kan beskrivas som trivsamt, förståande och diskuterande. Aktionsforskning kändes som en naturlig forskningsmetod genom dess deltagande karaktär och på förhand formulerade målsättningar. Aktionsforskning som strategi passar också bra ihop med Flickhuset värderingar, som i korthet är: jämställdhet, mångfald, individualism, gemenskap samt att se varje individ som en unik person.

analyysia ja tulevaisuuden mahdollisuuksia toteuttaa uusi toimintasuunnitelma.

Tutkimuskysymyksissä monikulttuurisuudella on vahva rooli. Ensimmäinen pääkysymys tarkastelee monikulttuurisuutta organisaation sisällä ja työntekijöiden näkökannalta. Toinen pääkysymys keskittyy monikulttuurista toimintaa kehittävään toimintasuunnitelmaan sekä edellä mainitun projektin toteuttamiseen syksyllä 2003.

Alkuperäisten suunnitelmieni mukaan myös Tyttöjen Talon kävijät, eli tytöt, olisivat osallistuneet aktiivisesti tutkimukseen. Jouduin kuitenkin muuttamaan suunnitelmiani työyhteisön pyynnöstä. Tyttöjen Talo haluaa olla paikka jossa tytöt voivat tuntea itsensä vapaiksi arvosteilta ja ulkopuolisilta katseilta. Osallistuva havainnointi ei sinä ajankohtana sopinut Tyttöjen Talon arvoihin, koska tyttöjä ei olisi ehditty valmistaa tutkimukseen riittävän ajoissa. Päätin rajata tutkimuksen organisaatioon ja sen päätoimisiin työntekijöihin. Rajaus oli tarpeen, ottaen huomioon tutkimuksen rajallisen ajan, puoli vuotta, sekä tutkimuksen laajuuden. Tulevaisuuden toimintatutkimuksissa on ensisijaisen tärkeää, että tytöt ovat mukana aktiivisina toimijoina. Tulevaisuuden tutkimuksissa olisi myös tärkeää ottaa mukaan ne, yli kaksikymmentä ryhmänohjaajaa, jotka osallistuvat talon toimintaan tuntityöläisinä. Tällä kertaa halusin kuitenkin keskittyä talon ”ydintyöntekijöihin” ja siksi ryhmänohjaajat jäivät tutkimusalueen ulkopuolelle.

Tutkimusaineisto koostuu kenttähavainnoistani, päiväkirjastani, kokousmuistioista sekä kuudesta teemahaastattelusta. Haastatteluihin osallistui kuusi työntekijää, jotka työskentelivät kokoaikaisesti Tyttöjen Talolla eri aikoina tutkimuksen ajankohtana. Tutkimusajankohta oli sama kuin harjoitteluaikani, elokuun lopusta, joulukuuhun 2003. Maaliskuussa 2004 kävimme työntekijöiden kanssa läpi tutkimusraportin lopullista muotoa ja keskustelimme tutkimustuloksista.

Forskningsproblemen och -frågorna formulerades tillsammans med arbetsgemenskapen de anställda vid Flickhuset deltog i undersökningen i nästan alla dess skeden. Vi formulerade forskningsfrågorna och diskuterade regelbundet forskningsprocessen. Slutligen gick vi tillsammans igenom resultatens, forskningsanalysen och möjligheterna till att i framtiden genomföra den nya verksamhetsplanen som forskningen resulterade i.

Inom forskningsfrågorna intar kulturell mångfald en viktig roll. Den första huvudfrågan behandlar kulturell mångfald inom organisationen och från de anställdas synvinkel. Den andra koncentrerar sig på att utveckla en mångkulturell verksamhetsplan samt att granska genomförande av det mångkulturella projektet som genomfördes hösten 2003.

Enligt mina ursprungliga planer skulle även Flickhusets besökare, de unga kvinnorna, aktivt delta i undersökningen. Jag var dock tvungen att ändra dessa planer. De anställda motiverade begränsningen med att det är viktigt att Flickhuset får vara ett ställe där flickorna kan känna sig skyddade för bedömande blickar. Inom forskningens tidsgränser fanns det inte heller tillräckligt med tid för att förbereda besökarna för en eventuell undersökning. På grund av det här beslöt jag mig för att avgränsa forskningen till centrets organisation och de fast anställda. Men i framtida studier med aktionsforskning är det viktigt att få med även flickorna. Det skulle också vara viktigt att få med de över tjugo gruppledare som arbetar i Flickhuset som timanställda.

Forskningsmaterialet består av deltagande observation, mina dagboksanteckningar, mötesmemoranda samt av sex temaintervjuer med deltagarna i undersökningen, personalen. Jag intervjuade sex personer som i olika skeden av min undersökning var fast anställda vid Flickhuset. Forskningen skedde mellan slutet av augusti och slutet av december 2003. I mars 2004 gick jag tillsammans med de anställda igenom forskningsrapportens slutliga form och diskuterade mina forskningsrön.

Ehdotus monikulttuuriseksi toimintasuunnitelmaksi

Tutkimuksen tavoitteena ei ole löytää yhtä ja ainoaa ”oikeaa tapaa” monikulttuurisuuden kehittämiseksi. Hirsjärvi ja Hurme (2000, 17) muistuttavat että toisuus on aina sosiaalisesti rakennettu ja ettei ole ole-massa yhtä ainoaa totuutta, joka olisi kaikille sama.

Tutkimusaineisto analysoitiin jakamalla aineisto teemoihin ja lähestymistapa oli induktiivinen. Tutkimustulosten sekä niiden analyysin perusteella syntyi monikulttuurisen toimintasuunnitelman ehdotus. Tulokset ja niiden analyysi on jaettu viiteen pääteemaan 1) Monikulttuurisuus ennen projektin alkua, 2) Monikulttuurisen projektin ensisijaiset päämäärät, 3) Henkilökunnan määritelmä monikulttuurisuudesta, 4) Monikulttuurisen toiminnan kehittäminen käytännössä ja 5) Tulevaisuuden toiveet. Nämä pääteemat muodostavat pohjan ”Monikulttuuriselle toimintasuunnitelmalle” ja sen neljään osa-alueeseen.

Ehdotus toimintasuunnitelmaksi perustuu mo-
neen osaan. Se ottaa huomioon Tyttöjen Talon historian ja talon perusarvoja. Se perustuu koko tutkimusprosessin aikana kerättyihin tuloksiin ja tutkimusaineiston jatkuvaan analyysiin. Toimintasuunnitelma perustuu myös siihen oletukseen, että Tyttöjen Talon perusarvot pysyvät samoina. Toimintasuunnitelma on yksi tapa kehittää monikulttuurisuutta Tyttöjen Talolla. Se ei ole ainoa tapa mutta se voi toimia ohjeena kun monikulttuurisuutta tulevaisuudessa kehitetään Tyttöjen Talolla. Toimintasuunnitelman päämäärä on, että monikulttuurisuudesta tulee luonnollinen osa Tyttöjen Talon toimintaa, jossa moninaisuutta nähdään laajemman ymmärryksen lähteenä ja luovan tyttötyön inspiraationa.

Ehdotuksen soveltaminen käytännössä

Tutkimustulokset viittaavat siihen, että Tyttöjen Talolla on jo hyvä perusta monikulttuuriselle työlle,

Förslag till mångkulturell verksamhetsplan

Syftet med forskningen var inte att lyfta fram en enda ”rätt sanning” om hur man borde utveckla kulturell mångfald i Flickhuset. Jag hoppas ändå att forskningen kan bidra till att utveckla mångkulturella strategier inom organisationer som arbetar med ungdomar och speciellt med flickor och unga kvinnor.

Intervjuerna, fält- och dagboksanteckningarna analyserades genom att dela in materialet i olika teman. På basen av de olika teman gjorde jag upp ett förslag till en mångkulturell verksamhetsplan som bygger på fem huvudteman: 1) Den kulturella mångfalden före projektets början, 2) Målsättningarna med det mångkulturella projektet, 3) Personalens definition av mångkulturalism, 4) Utvecklande av den mångkulturella verksamheten i praktiken och 5) Målsättningar inför framtiden. Dessa fem huvudteman bildar grunden för den ”mångkulturella verksamhetsplanen” och dess fyra delområden.

Forskningsresultaten och analysen utgör grunden i förslaget till en mångkulturell verksamhetsplan. Verksamhetsplanen beaktar Flickhusets historiska bakgrund och de grundvärderingarna som styr centrets verksamhet. Verksamhetsplanen bygger också på antagandet att grundvärderingarna vid Flickhuset förblir oföränderliga. Verksamhetsplanen är ett sätt att utveckla kulturell mångfald vid Flickhuset. Det är inte det enda sättet, men planen kan tjäna som vägledning vid utvecklandet av den kulturella mångfalden vid Flickhuset. Verksamhetsplanen ger praktiska förslag till hur Flickhuset kunde utveckla den kulturella mångfalden inom organisationen och inom verksamheten. Planen föreslår till exempel att Flickhuset skall anställa en arbetstagare med invandrarbakgrund, ordna interkulturell utbildning, både för de anställda och för flickor som besöker huset, använda olika metoder att utveckla marknadsföringen samt att fortsätta arbetet med de mångkulturella tjejgrupperna. Syftet med verksamhetsplanen är göra kultu-

joka alusta alkaen on ollut yksi Tyttöjen Talon peruslähtökohta, joskin sitä edelleen tulee määrätietoisesti kehittää. Toimintasuunnitelma ei kuitenkaan itsessään saa aikaan muutoksia vaan sen toteuttamiseen pitää löytyä kiinnostusta ja tahtoa sekä Tyttöjen Talolta että sen kolmelta kumppanuustaholta. Tyttöjen Talon henkilökunnan mukaan suunnitelma on realistinen ja toteuttavissa joko osittain tai kokonaisuudessaan. Henkilökunta viittaa kuitenkin siihen, ettei Tyttöjen Talolla tällä hetkellä ole henkilöstöä eikä taloudellisia resursseja jotta monikulttuuriseen työhön voisi näin laajasti panostaa.

Tyttöjen Talon kumppanuustahot, Helsingin kaupungin Nuorisoasiainkeskus, Kalliolan Nuoret ry., ja Settlementtinuortenliitto ry. puhuvat kaikki monikulttuurisuudesta eri tilanteissa ja niillä on kaikki erilaisia monikulttuurisia projekteja. Olisi kuitenkin suotavaa että järjestöt ja viranomaistahot voisivat tehdä monikulttuurisuudesta luonnollinen osa toimintaa, niin ettei kulttuurienvälinen vuorovaikutus olisi läsnä vain projekteissa. Tyttöjen Talolla monikulttuurisuus on luonnollinen osa toimintaa ja talon arkipäivää. Tähän vaikuttaa talon perusarvot ja henkilökunnan myönteinen asennoituminen kulttuuriseen moninaisuuteen.

Toimintatutkimus antaa viitteen siitä, miten monikulttuurista tyttötyötä voisi tulevaisuudessa kehittää. Vastaavanlaista tutkimusta ei ole aikaisemmin tehty Suomessa ja toivon että tämä tutkimus voi edesauttaa keskustelua monikulttuurisesta tyttötyöstä. Tutkimuksessa korostuu organisaation rooli monikulttuuristen arvojen levittämisessä sekä aikuisten rooli kasvattajina ja roolimalleina. Tulevissa tutkimuksissa olisi hyvä keskittyä myös eri kulttuuritaustoista tulevien tyttöjen vuorovaikutuksen parantamiseen.

rell mångfald till en naturlig del av verksamheten vid Flickhuset och att mångfalden skall kunna ses som en källa till större förståelse och inspirera till kreativt flickarbete.

Att tillämpa förslaget i praktiken

Enligt forskningsresultaten är grunden för det mångkulturella arbetet i Flickhuset bra. Trots det finns det flera områden som i framtiden målmedvetet kunde utvecklas. En verksamhetsplan får inte heller ensam till stånd någon förändring, utan det krävs engagemang både av Flickhuset och av de tre partnerskapsinstanserna. Enligt de anställda vid Flickhuset är verksamhetsplanen realistisk och genomförbar antingen delvis eller som sådan. Men de påpekar också att Flickhuset i dag inte har den personal och de resurser som skulle krävas för en så stor satsning.

De tre partnerskapsinstanserna, Helsingfors stads ungdomscentral, Kalliolan Nuoret och Settlements ungdomarnas förbund, talar alla om mångkulturalism i olika situationer och har sina egna mångkulturella projekt. Men det vore önskvärt att dessa föreningar och myndigheter kunde göra kulturell mångfald till en naturlig del av sin verksamhet, så att interkulturellt samarbete inte bara skulle existera på pappret och inom särskilda projekt. I Flickhuset är kulturell mångfald en naturlig del av verksamheten och vardagen, vilket är en följd av de grundvärderingar som råder i huset och personalens positiva inställning till kulturell mångfald.

Lähteet: | Källor:

- Hesan Nuorten Ääni (2004), <http://nk.hel.fi/hna/nuorisotyö/tyttötyö.php>, luettu 2.2.2005.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö, Helsinki University Press, Helsinki, Yliopistopaino.
- Katz, J. & Miller, F. (1995). On the Path to a Multicultural Organization, Cultural Diversity at Work, January 1995, pp. 6–7, 14, Vol. 7, Nr. 3.
- Kiviniemi, K. (1999). Toimintatutkimus yhteisöllisenä projektina. In: Heikkinen, H., Huttunen, R. & Moilanen, P. (eds.), Siinä tutkija missä tekijä, Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja pp. 63-84, Jyväskylä, Atena Kustannus.
- Kuula, A. (1999). Toimintatutkimus, Kenttätyötä ja muutospyrkimyksiä, Tampere, Vastapaino.
- Liebkind, K. & Jasinskaja-Lahti, I. (2000). Nuorten maahanmuuttajien hyvinvointiin vaikuttavat tekijät. In: Liebkind, K. (ed.) Monikulttuurinen Suomi, Etniset suhteet tutkimuksen valossa, pp. 112–123, Helsinki, Gaudeamus.
- Loppuraportti (2002). Kumppanuushanke Tyttöjen Talon kolmivuotinen kehittämisprojekti 2000–2002, Helsinki, Tyttöjen Talo.
- Molina, I. & Tesfahuney, M. (1994). Multiculturalism: Praxis and Discourse. In Hjarnø, J. (ed.) Multiculturalism in the Nordic Societies, Proceedings of the 9th Nordic seminar for Researchers on Migration and Ethnic Relations, Final Report, pp.105–115, Tema Nord 1995:516, Copenhagen, Nordic Council of Ministers.
- Silvennoinen, H. (2001) Kunnallisen nuorisotyön arviointi, Kunnallisen nuorisotyön arviointihanke, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosaian neuvottelukunta, Pieksämäki, RT-print.
- Tyttöjen Talo Tirlittan (1999). Tyttöydestä positiivista energiaa, Hankesuunnitelma, Setlementtinuorten liitto ry., Kalliolan nuoret ry., Helsingin Nuorten Naisten Kristillinen Yhdistys, 30 April 1999, Helsinki.

Aktionsforskningen gav en glimt av vad mångkulturellt flickarbete kunde handla om i framtiden. Någon motsvarande studie har inte tidigare gjorts i Finland, och därför hoppas jag att mitt bidrag skall kunna stimulera debatten om mångkulturellt flickarbete. Min studie betonar både organisationens roll som spridare av de mångkulturvänliga värderingarna och de vuxnas roll som fostrare och rollmodeller. Det vore bra om man vid liknande studier i framtiden även kunde fästa uppmärksamhet vid förbättrandet av kontakterna mellan flickor från olika kulturer.